

Lovska zveza *Slovenije*

ANALIZA ISKANJ OBSTRELJENE VELIKE DIVJADI V LOVIŠČIH LZS V LETU 2012

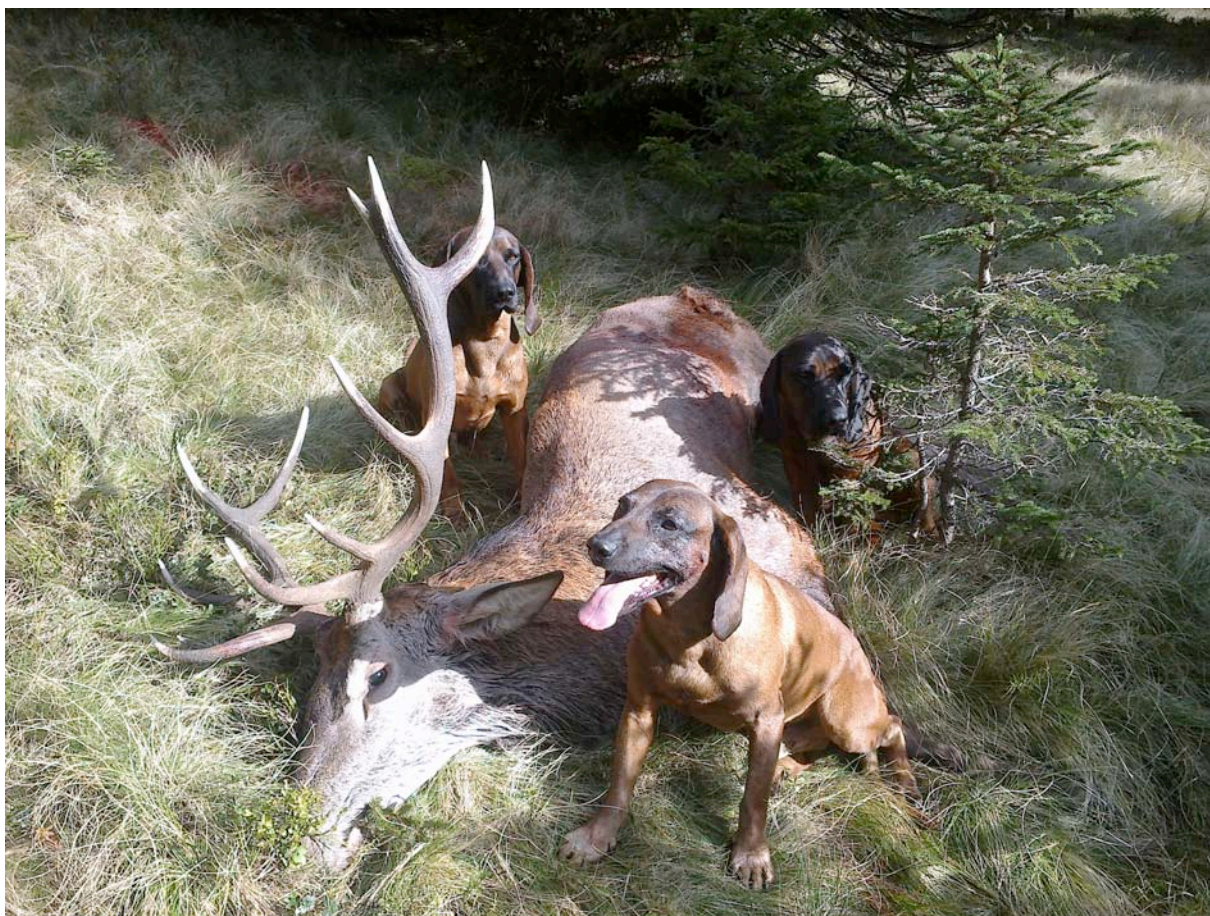

Foto: Srečko Mumel

Komisija za lovsko kinologijo LZS

Ljubljana, marec 2013

Spremljanje in analiza dela vodnikov lovskih psov usposobljenih za iskanje obstreljene divjadi v letu 2012

Štiriletni mandat je novoizvoljena Komisija LZS za lovsko kinologijo začela lani z veliko voljo in delovnim elanom, da bi odpravila pereče probleme, ki tarejo slovensko lovsko kinologijo. Cilj je jasen: povečati število lovsko uporabnih psov v naših loviščih.

Leto se je v hipu obrnilo in v spomladanskem času smo začeli z analiziranjem opravljenega dela v lovski kinologiji v preteklem letu, tudi dogajanja v »krvosledništvu«, ki je sestavni del lova, zapisana kot obveznost lovcev tudi v zakonodaji (Zakon o divjadi in lovstvu). To delo je opravila Delovna skupina za spremljanje dela vodnikov lovskih psov za iskanje obstreljene divjadi KKK LZS. Vodi jo Ervin Feregotto, ki je tudi zbral vse podatke (aplikacija LISJAK) in pripravil tabele, ter grafe...

S to analizo nadaljujemo neprecenljivo delo, ki ga je opravila delovna skupina pred petimi leti (analiza 2007, Marko Žigon) in še prejšnjih skupin, ki so »orale ledino« v tej pomembni lovsko-kinološki zvrsti delovanja. Lovski informacijski sistem Lisjak, v modulu Kinologija je last LZS. Vnos podatkov lovske kinologije opravljajo pooblaščenici upravljavcev lovišč; lovskih družin (LD). Zbrani podatki nam nudijo neskončne možnosti primerjav in z njimi lahko zadovoljimo tudi skrajne kritike, ki še vedno trdijo, da gre zgolj za statistiko in da spremljanje slednje s psi po KS ne služi nikomur. Ne glede na vložen trud in napore, da bi zmanjšali muke ranjene divjadi, pospešili to našo dejavnost, ki sloni na etičnosti in strokovnosti, se na take kritike ne oziramo in delujemo po svojih načelih dalje ter dopolnjujemo podatke. Kritikam tistih, ki se dobro počutijo le v neredu na nekaterih področjih dela ne nasedamo.

Seznam vodnikov krvosledcev v širšem pomenu besede, je objavljen na spletni strani LZS (za člane) in ga sproti dopolnjujemo, vodi pa ga tajnik Vzrejne komisije za barvarje Alojz Drnovšek. Zaradi strogih določb *Zakona o varstvu osebnih podatkov* (UL RS 94/2007) in *Pravilnika o vodenju ter postopkih in ukrepih za varovanje osebnih podatkov v organizacijskem sistemu Lovske zveze Slovenije*, sprejetem 24. 5. 2008, ta analiza ne vsebuje navedenega seznama vodnikov krvosledcev.

Iskanja obstreljene divjadi lahko opravljajo tudi drugi vodniki (ne glede na to, da niso vpisani v ta seznam...), pod pogojem, če imajo predpisano in ustrezno usposobljenega psa za delo po krvni sledi.

Janez Šumak,
Predsednik komisije LZS za lovsko kinologijo

Rezultati analize

Vodniki krvosledcev in njihovi psi so v letu 2012 opravili 3.242 evidentiranih iskanj ranjene divjadi. Pri teh iskanjih so bili v 1.342-primerih uspešni, v 1.900-ih pa ne (v teh številkah so sešteti rezultati iskanj ranjene divjadi in vsa kontrolna iskanja). Veliko večja uspešnost je bila zabeležena pri iskanju vidno (dokazljivo) ranjene divjadi (lovec je na nastrelu ugotovil zadetek), saj je bila pri tako ranjeni divjadi uspešnost kar 71,08 odstotna. Za potrebe evidentiranih iskanj so vodniki s svojimi vozili letos opravili 56.741 km. Skupno število vodnikov, ki je iskalo po KS v letu 2012 pa je **314**.

Tabela 1: Število iskanj divjadi posameznih vrst in uspešnosti iskanj v letu 2012

DIVJAD	RU	RN	RU/VRI (%)	KU	KN	SU	SN	SU/VI (%)	SKUPAJ št. iskanj
Srnjak + laščak	322	96	77,03	39	372	361	468	43,55	829
Srna + mladica	146	34	81,11	28	131	174	165	51,33	339
Srnji mladič	136	53	71,96	24	253	160	306	34,33	466
JELEN + LAŠČAK	43	24	64,18	11	47	54	71	43,20	125
KOŠUTA + JUNICA	38	10	79,17	10	22	48	32	60,00	80
TELE	36	19	65,45	4	42	40	61	39,60	101
Muflon	6	4	60,00	0	12	6	16	27,27	22
M. ovca	6	2	75,00	3	4	9	6	60,00	15
M. jagnje	5	1	83,34	1	3	6	4	60,00	10
DIVJI PRAŠIČ	345	202	63,07	80	478	425	680	38,46	1105
Gams - kozel	21	10	67,74	2	27	23	37	38,33	60
Gams - koza	16	3	84,21	0	25	16	28	36,36	44
Gams – mlad. razred	6	3	66,67	1	15	7	18	28,00	25
MEDVED	8	2	80,00	1	3	9	5	64,29	14
Drugo	4	0	100	0	3	4	3	57,14	7
SKUPAJ	1138	463	71,08	204	1437	1342	1900	41,39	3242

Pomen kratic uporabljenih v tabeli 1:

RU – ranjeno, uspešno
 RN – ranjeno, neuspešno
 VRI – vsa ranjena iskanja

KU – kontrolno, uspešno
 KN – kontrolno, neuspešno

SU – skupaj uspešno
 SN – skupaj neuspešno
 VI – vsa iskanja

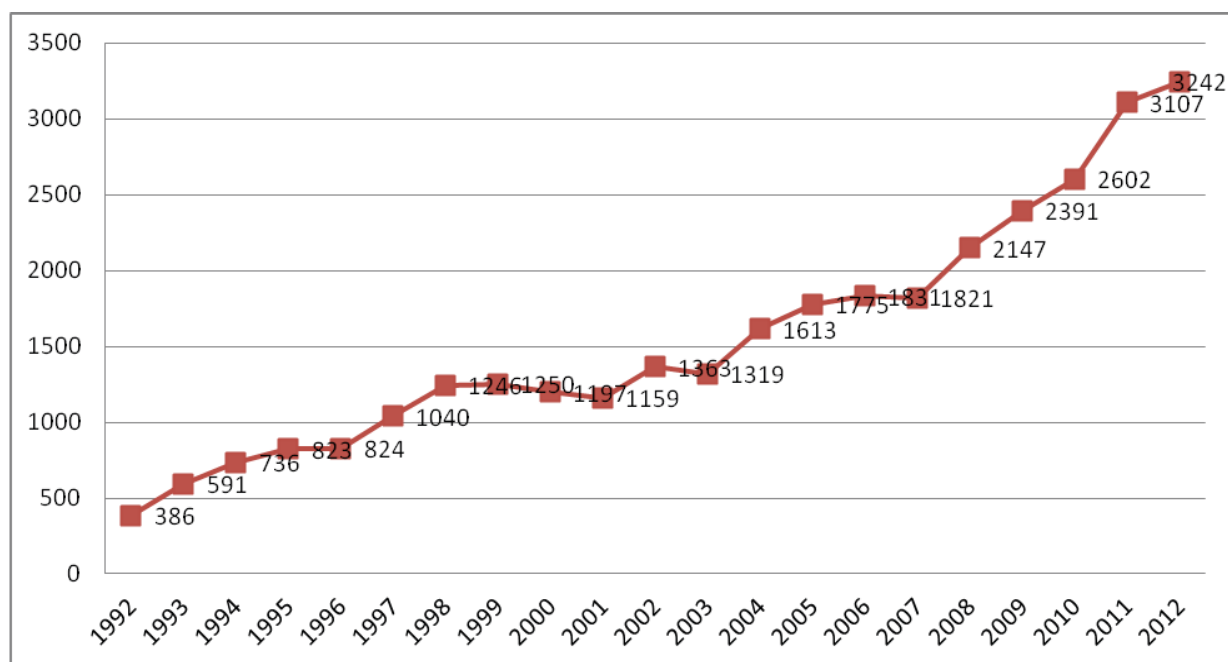
Tabela 2: Primerjava števila iskanj v letošnjem letu s prejšnjimi leti

DIVJAD	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
DIVJI PRAŠIČ	402	416	341	413	606	456	623	693	1105
SRNJAK	498	561	595	546	596	809	832	969	829
SRNA	197	221	216	233	233	286	320	412	339
SRNIN MLADIČ	205	215	201	231	326	376	397	491	466
GAMS	84	87	93	75	74	148	110	166	129
MUFLON	29	19	27	30	33	33	29	43	47
JELEN	98	103	155	115	113	119	118	137	125
KOŠUTA	32	57	75	83	41	65	66	63	80
TELE	52	76	92	64	92	77	92	114	101
MEDVED	13	17	32	22	27	6	6	4	14
OSTALO	3	3	4	9	6	8	11	15	7
SKUPAJ	1613	1775	1831	1821	2147	2391	2602	3107	3242

Tabela 3: Število iskalcev, iskanj, najdene divjadi in uspešnost iskanj za obdobje od 1992 do 2012

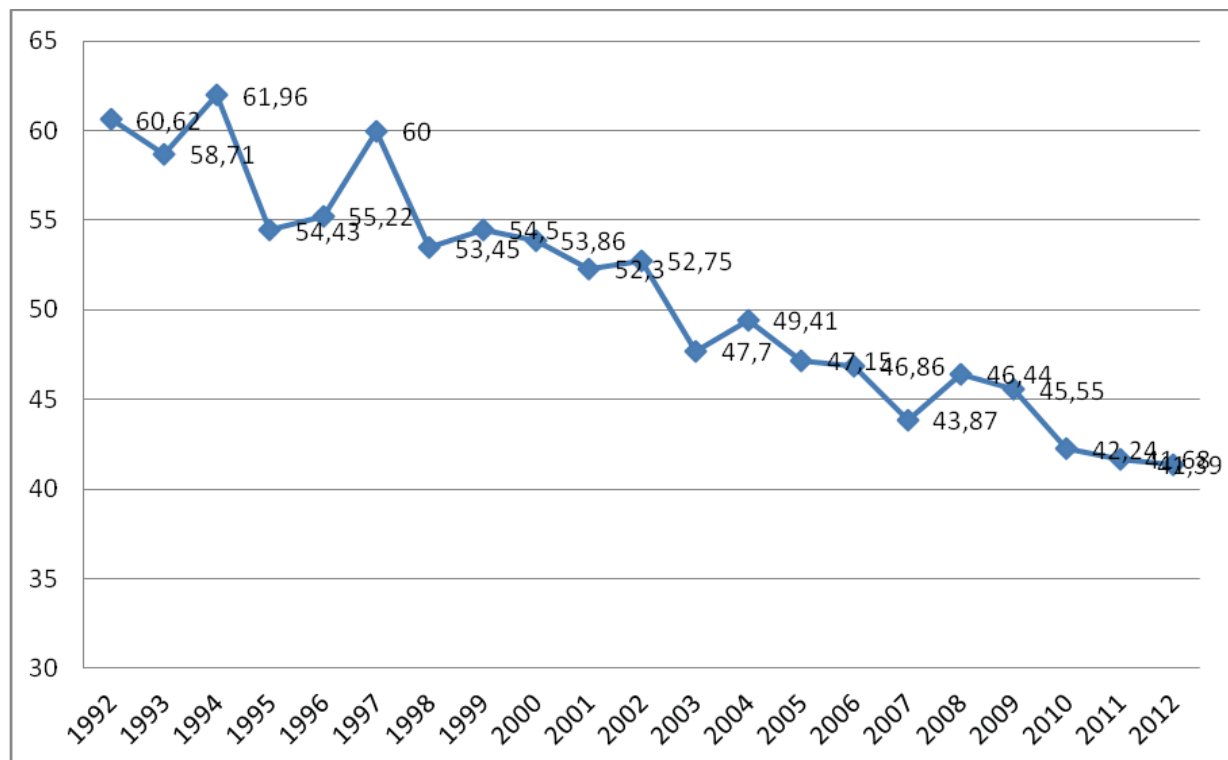
Leto	Št. evidentiranih iskalcev	Št. evidentiranih iskanj	Št. najdene divjadi	Uspešnost iskanj v %
1992	48	386	234	60,62
1993	48	591	347	58,71
1994	67	736	456	61,96
1995	72	823	448	54,43
1996	84	824	455	55,22
1997	125	1040	624	60,00
1998	145	1246	666	53,45
1999	124	1250	681	54,50
2000	97	1197	635	53,86
2001	86	1159	606	52,30
2002	101	1363	719	52,75
2003	104	1319	629	47,70
2004	126	1613	797	49,41
2005	133	1775	837	47,15
2006	142	1831	858	46,86
2007	127	1821	801	43,87
2008	147	2147	997	46,44
2009	220	2391	1089	45,55
2010	273	2602	1099	42,24
2011	300	3107	1295	41,68
2012	314	3242	1342	41,39

Graf 1: Evidentirana iskanja v obdobju 1992 – 2012

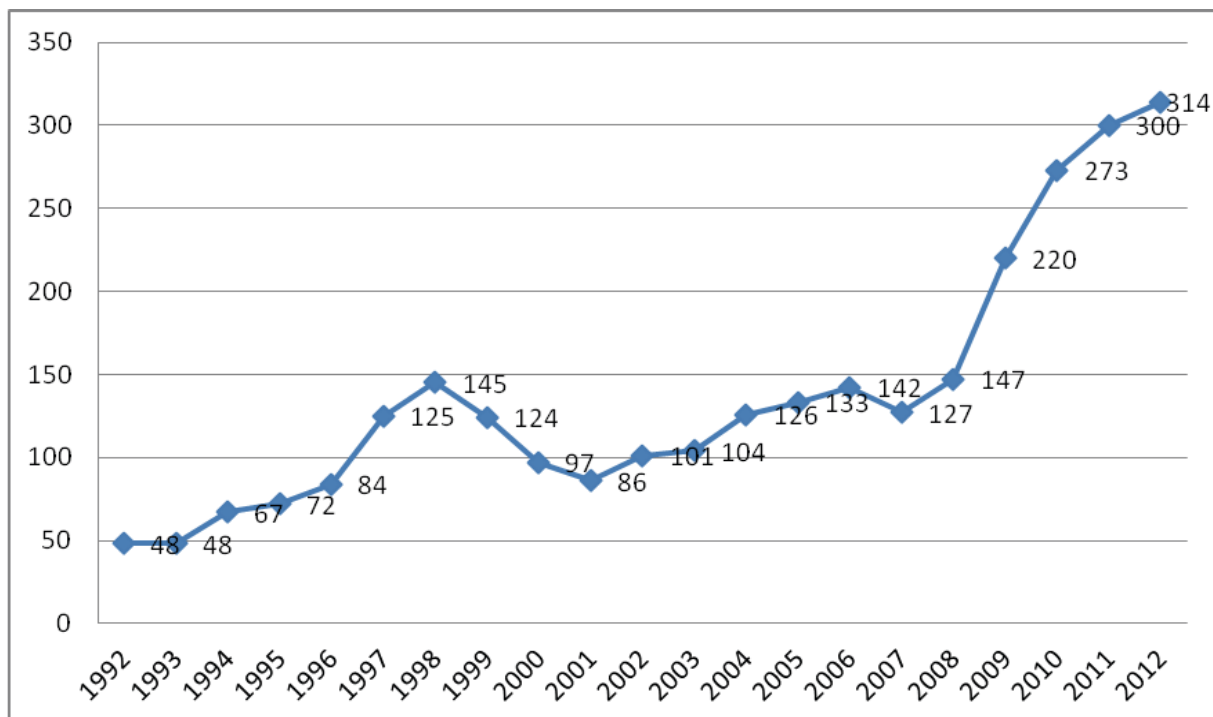
Iz grafa je razvidno, da se skoraj vsako leto povečuje število iskanj. V dvajsetih letih se je število iskanj povečalo iz 386 na 3.242.

Graf 2: Prikaz % uspešnosti iskanj za obdobje od 1992 do 2012

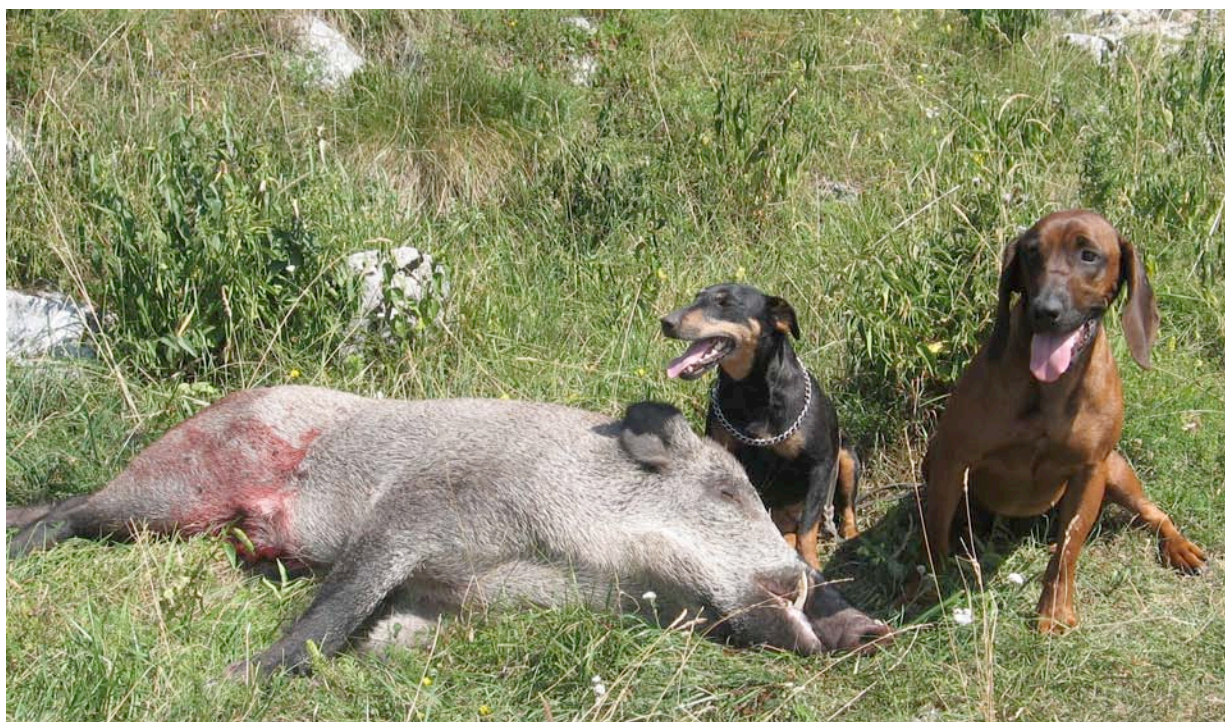

Uspešnost iskanj pa se zmanjšuje. Padec je posledica več dejavnikov. Eden je gotovo ta, da je vse več tudi kontrolnih iskanj, ki pa so, kot opazimo po statistiki, okrog 10 % uspešna. Opazno pa je tudi večje število vodnikov s psi, ki še niso dovolj večji tega dela in prispeva k nižji uspešnosti.

Graf 3: Število evidentiranih iskalcev za obdobje od 1992 do 2012

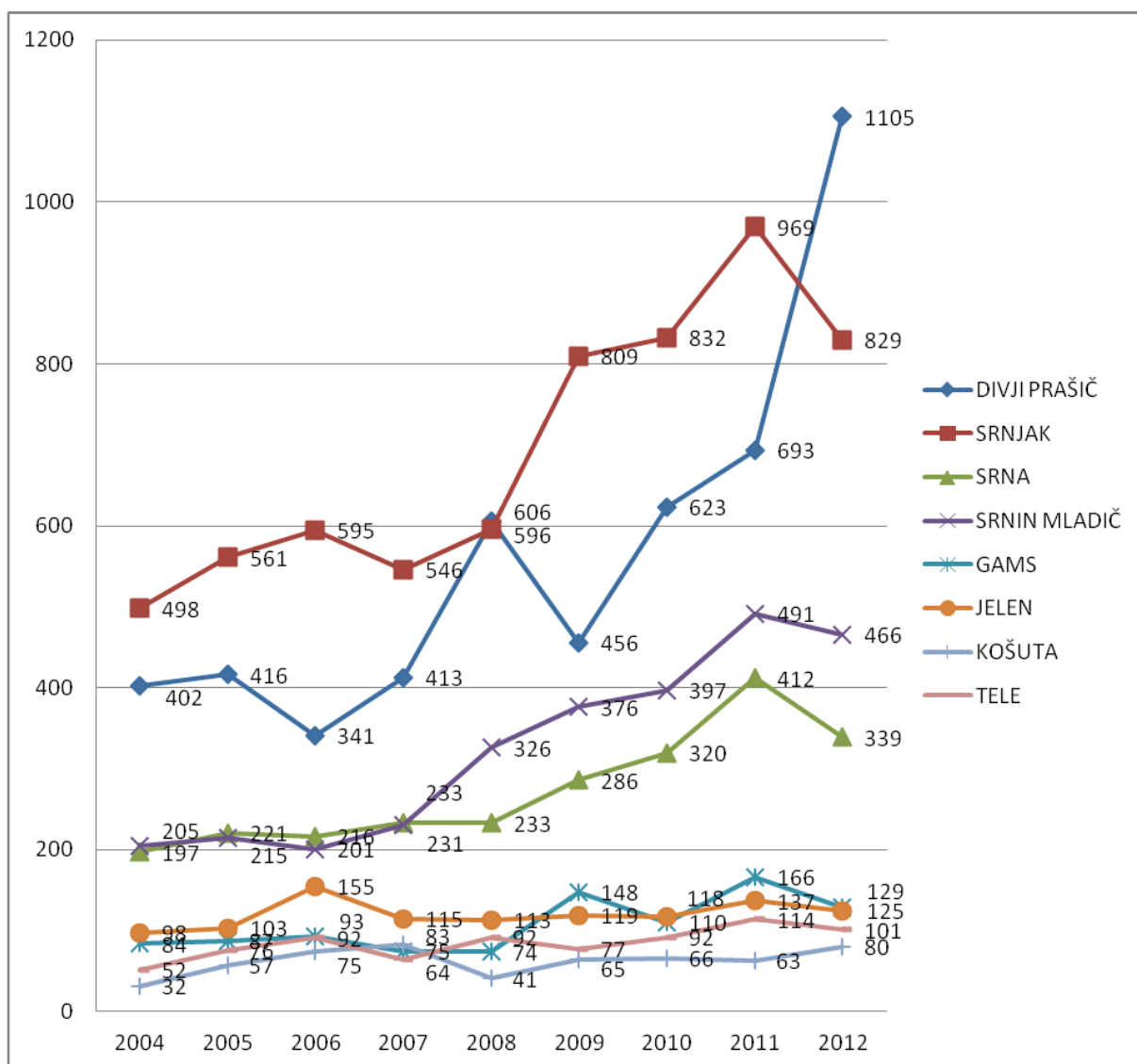

Število vodnikov se, tako kot število iskanj, povečuje, ne pa tudi skupen uspeh v tej dejavnosti.

Po nekem uspešnem koncu iskanja...
(Foto: Ervin Feregotto)

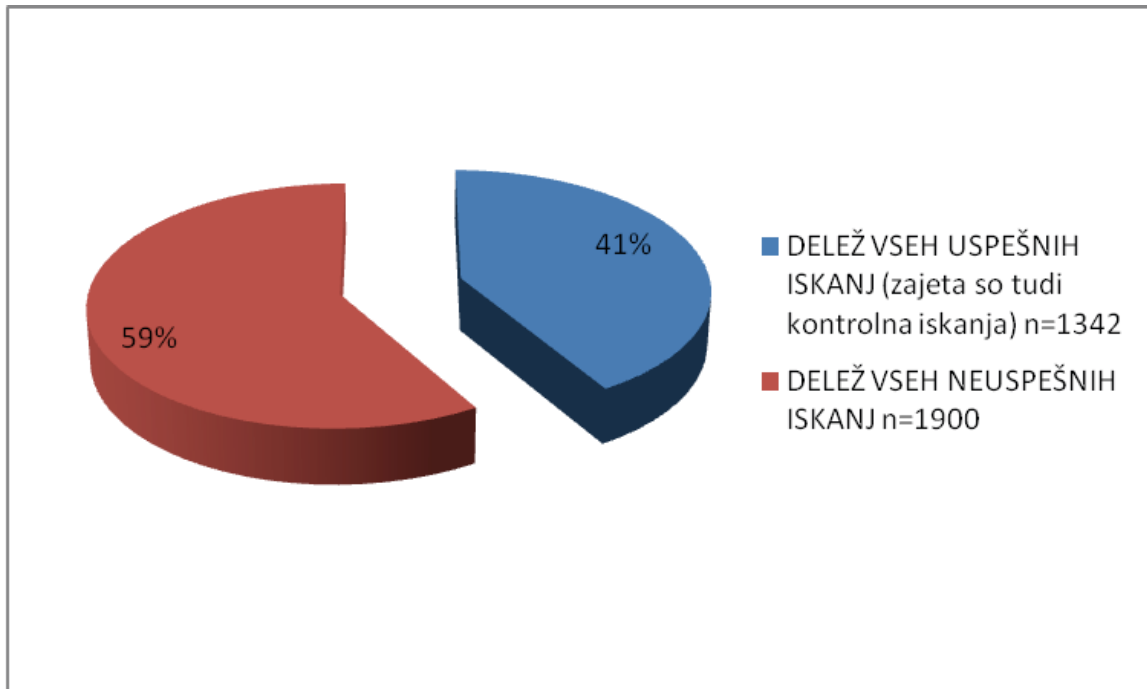
Graf 4: Iskanja divjadi posameznih vrst v obdobju 2002 do 2012

Na sledi... (Foto: Janez Šumak)

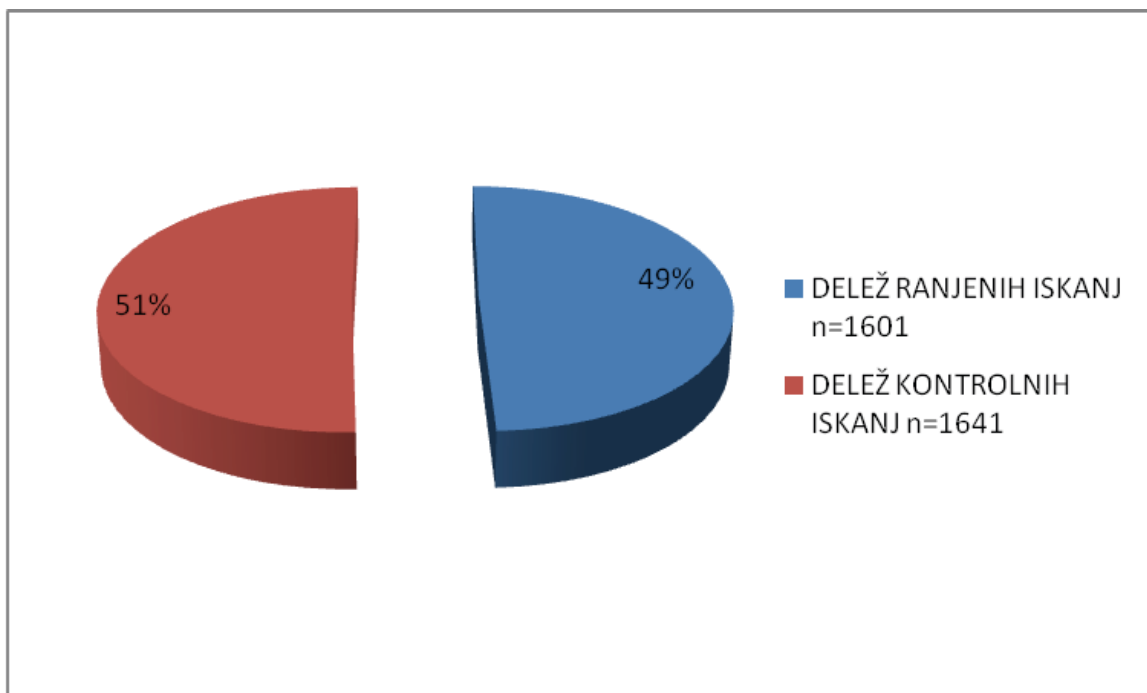
USPEŠNOST VSEH EVIDENTIRANIH ISKANJ:

Graf 5: Uspešnost vseh evidentiranih iskanj

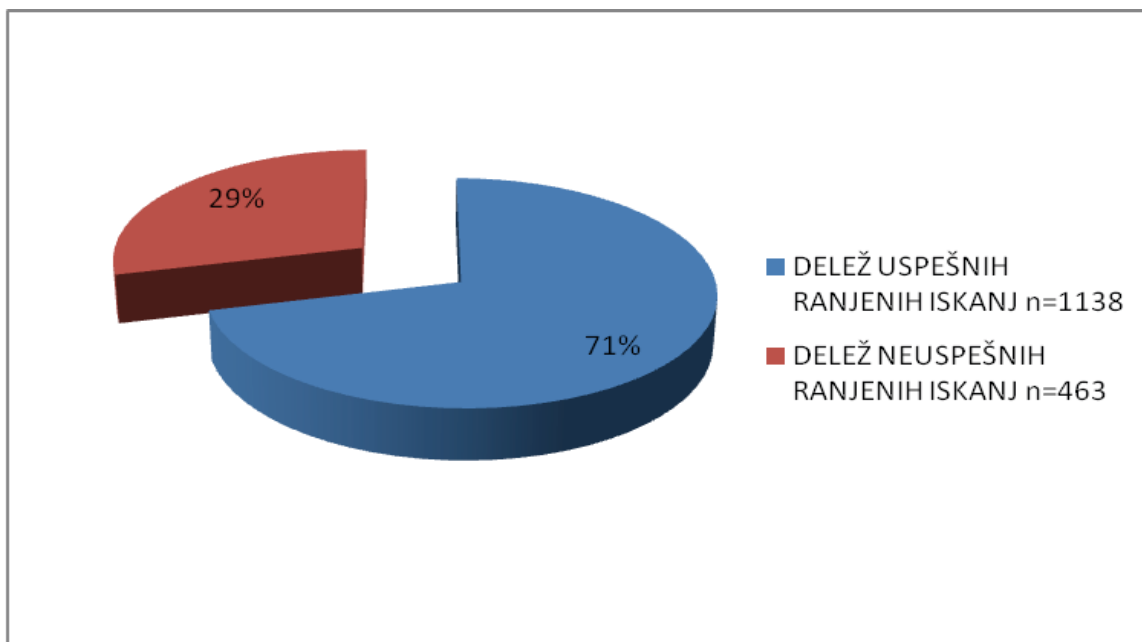
Graf nam pove, da je bila uspešno vseh iskanj (ranjeno + kontrolno) 41%.

Graf 6: Deležev kontrolnih in ranjenih iskanj

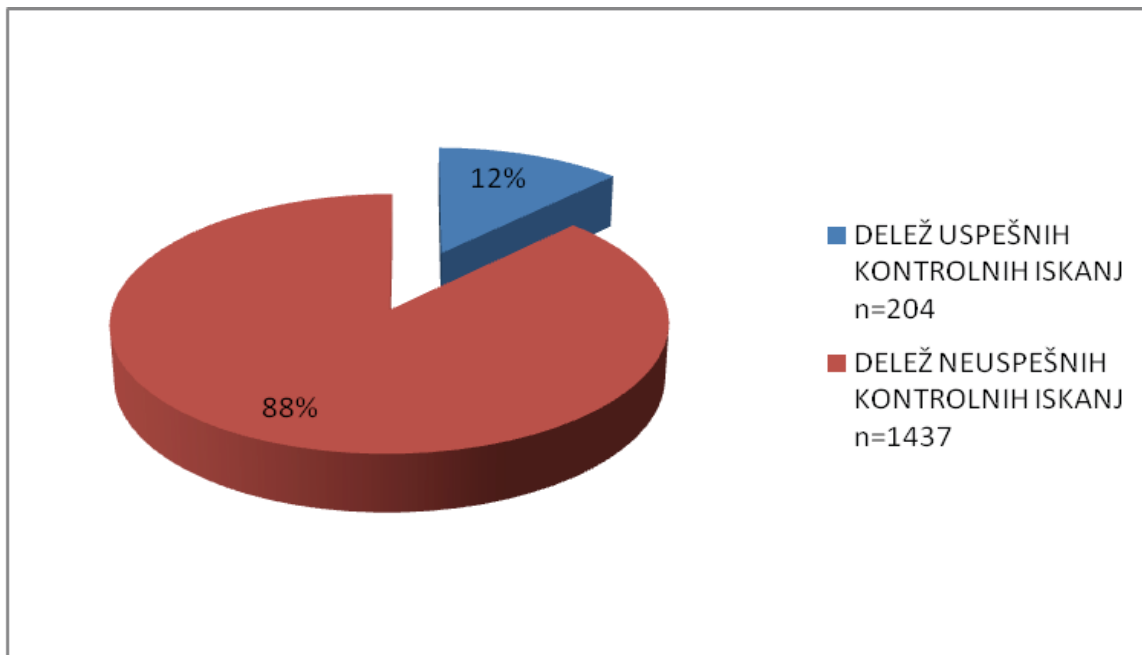
USPEŠNOST ISKANJ RANJENE DIVJADI:

Graf 7: Uspešnost iskanja ranjene divjadi

USPEŠNOST KONTROLNIH ISKANJ:

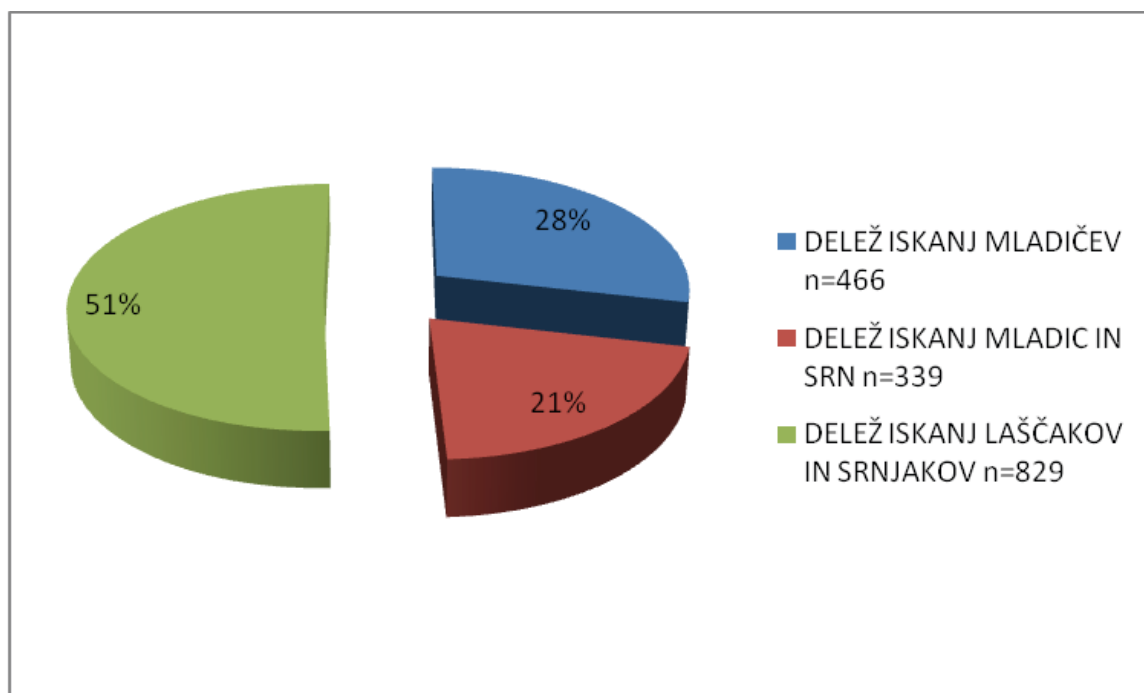
Graf 8: Uspešnost kontrolnih iskanj

Pri kontrolnih iskanjih (strelec na nastrelu ni ugotovil zadetka) je % najdene divjadi 12 %.

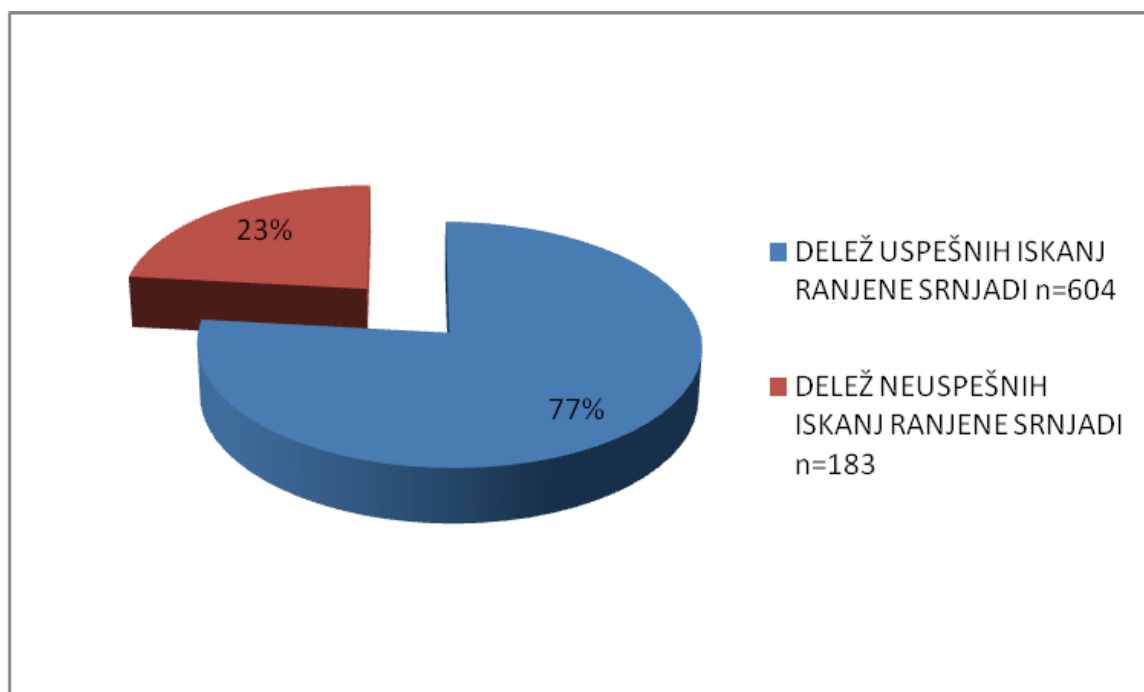
ISKANJE SRNJADI:

Graf 9: Delež iskanj posamezne kategorije srnjadi

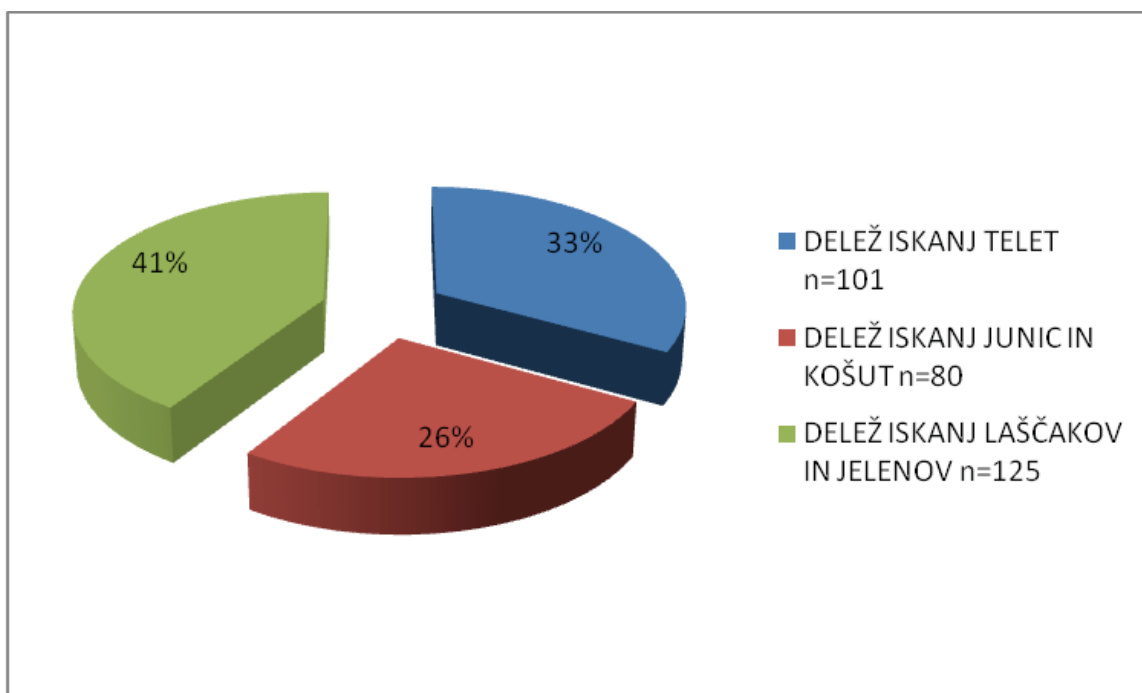
Glede na zastopanost v odstrelu v loviščih iščejo bistveno premalo srnjih mladičev in srn v primerjavi s srnjaki.

Graf 10: Uspešnost iskanja ranjene srnjadi

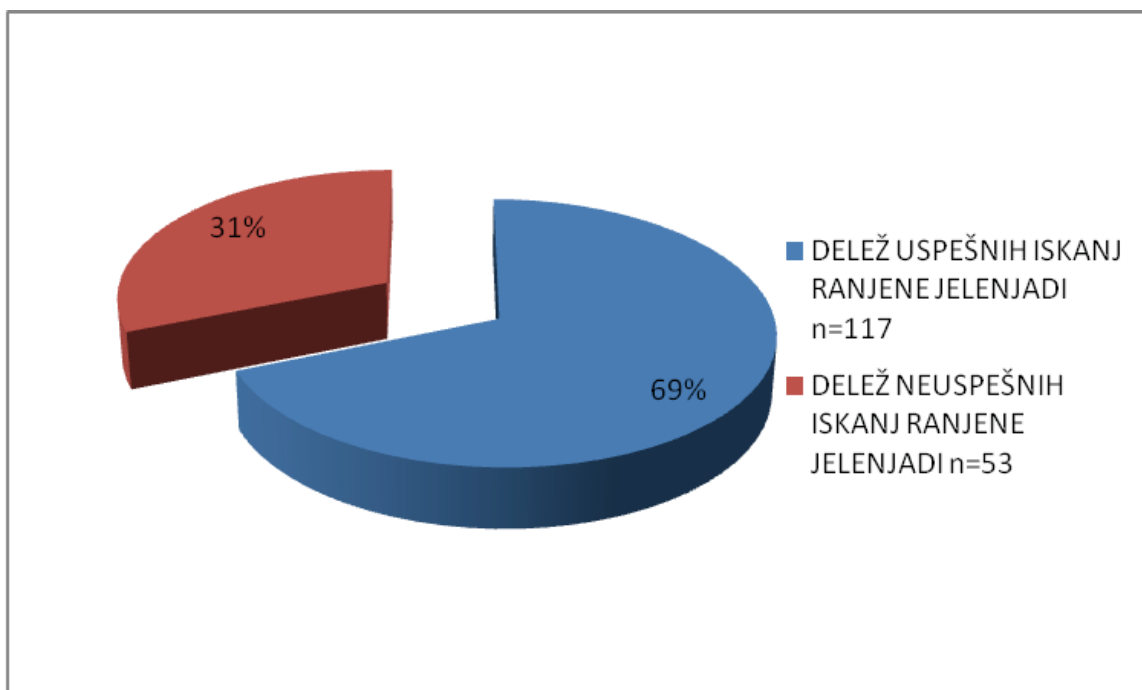

ISKANJE JELENJADI:

Graf 11: Deleži iskanj jelenjadi posameznih kategorij

Graf 12: Uspešnosti iskanja ranjene jelenjadi

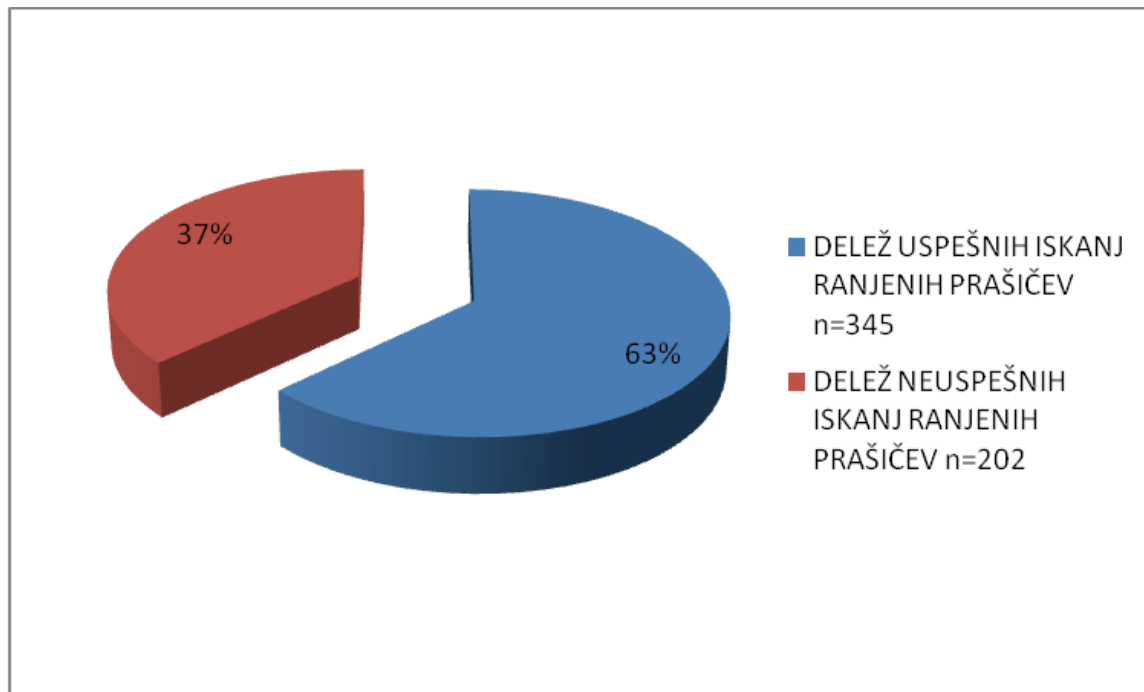

Uspešno iskanje obstreljenega jelena z visoko trofejno vrednostjo rogovja...
(Foto: Srečo Mumel)

ISKANJE DIVJEGA PRAŠIČA:

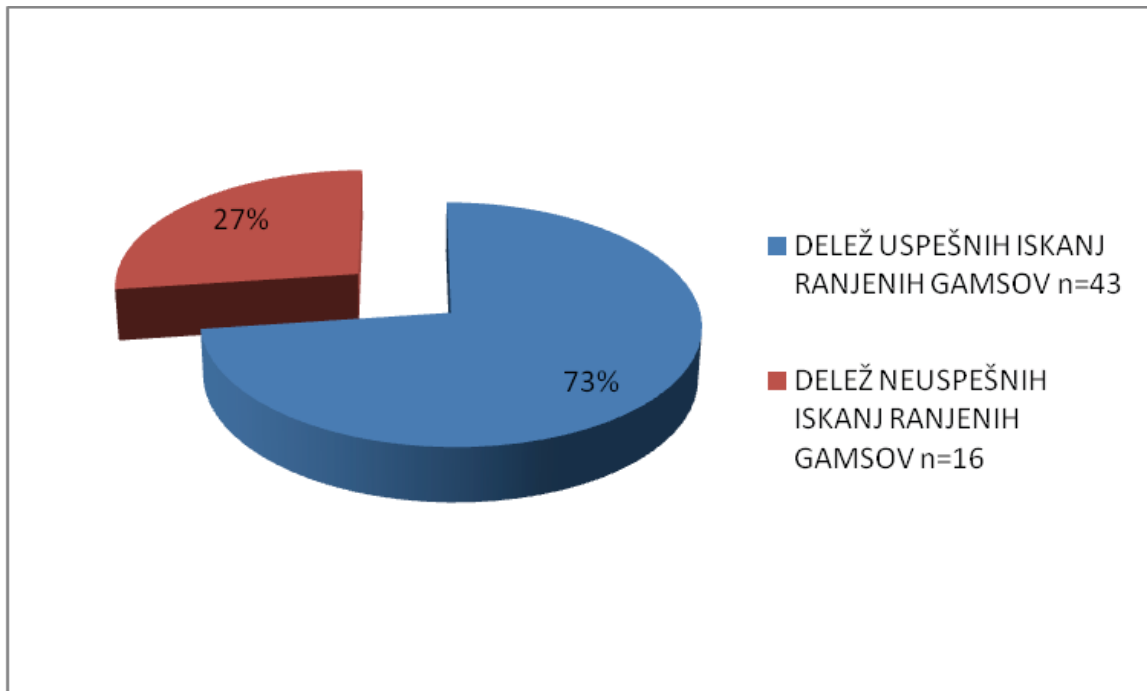
Graf 13: Uspešnost iskanj ranjenih divjih prašičev

Manjša psa »krvosledca« uspešno zaustavljata divjega prašiča. (Foto: Ervin Feregotto)

ISKANJE GAMSA:

Graf 14: Uspešnosti iskanj ranjenih gamsov

ISKANJE MUFLONA:

Graf 15: Uspešnost iskanj ranjenih muflonov

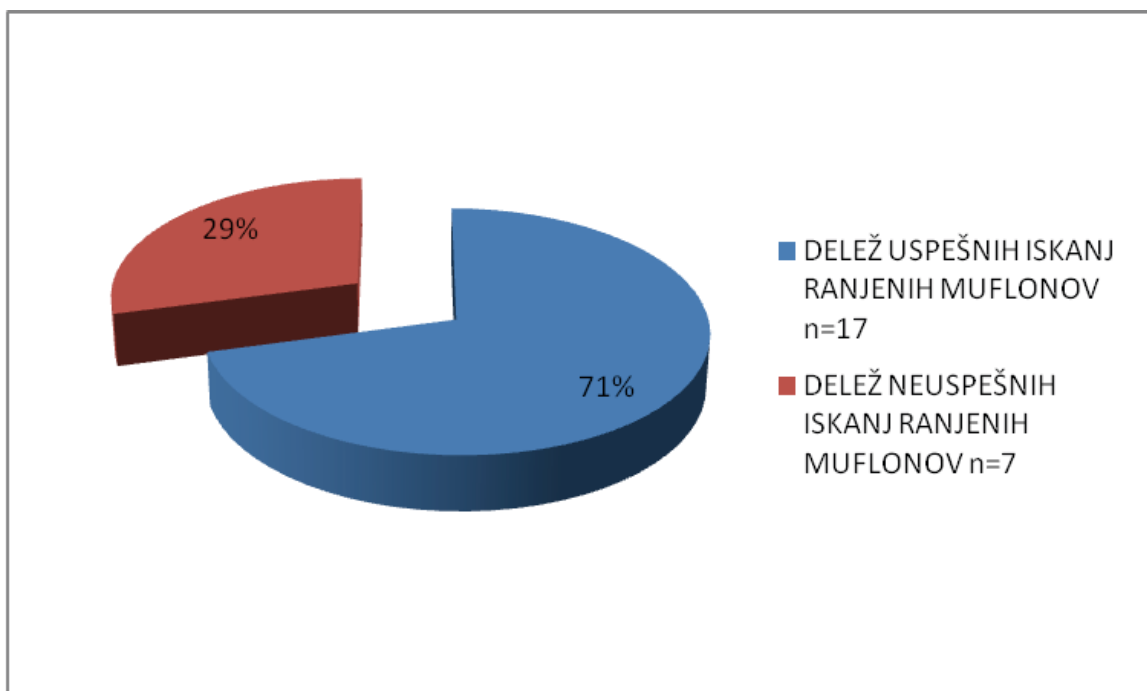
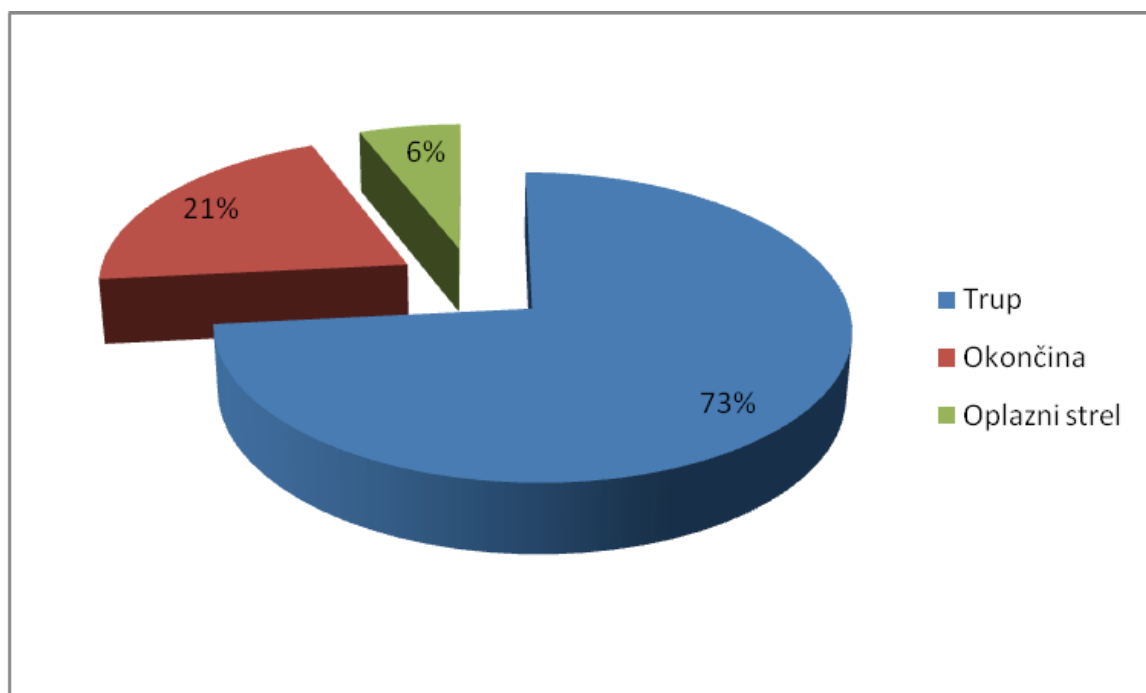

Tabela 4: Ugotovitev zadetka ob najdbi divjadi

<i>Ugotovitev zadetka (telesni del)</i>	<i>Število iskanj</i>
Trup	985
Okončina	276
Oplazni strel	81

Graf 16: Mesto ugotovljenega zadetka (tel. del) ob najdbi

Ob najdbah iskane divjadi je bilo ugotovljeno, da je bila divjad v 73 % primerov zadeta v predel trupa. V 21 % je bila najdena, potem ko jo je strelec zadel v okončino in v 6 %, ko je strel zgolj občutneje oplazil.

Tabela 5: Iskanja po pasmah lovskih psov

Pasma psa	RU	RN	KU	KN	SU	SN	SU/VI (%)	SKUPAJ št. iskanj	ŠT. PSOV
BAVARSKI BARVAR	485	196	85	599	570	795	41,76	1365	126
HANOVRSKI BARVAR	181	76	19	230	200	306	39,53	506	53

NEMŠKI PREPELIČAR	78	26	10	85	88	111	44,22	199	24
NEMŠKI LOVSKI TERIER	59	23	11	85	70	108	39,33	178	22
BRANDL BRAK	68	18	21	61	89	79	52,98	168	20
KRATKODLAKI JAZBEČAR	34	24	7	76	41	100	29,08	141	4
BRAK- JAZBEČAR	44	19	13	64	57	83	40,71	140	32
SLOVAŠKI KOPOV	41	11	15	62	56	73	43,41	129	4
RESASTI JAZBEČAR	23	16	4	28	27	44	38,03	71	10
POSAVSKI GONIČ	32	9	4	25	36	34	51,43	70	5
NEMŠKI GONIČ	17	7	3	29	20	36	35,71	56	2
NEMŠKI ŽIMAVEC	16	9	4	24	20	33	37,74	53	5
NEMŠKI KRATKODLAKI PTIČAR	20	10	1	17	21	27	43,75	48	8
PLANINSKI GONIČ	15	4	2	15	17	19	47,22	36	5
VAJMARANEC	7	2	2	10	9	12	42,86	21	3
RODEZIJSKI GREBENAR	4	5	0	8	4	13	23,53	17	1
BEAGLE	1	2	0	5	1	7	12,50	8	1
KOKER ŠPANJEL	0	4	0	3	0	7	0	7	1
KRATKODLAKI ISTRSKI GONIČ	4	0	2	1	6	1	85,71	7	1
LABRADOREC	2	1	0	3	2	4	33,33	6	2
OGRSKI GONIČ	4	0	0	1	4	1	80,00	5	1
DALMATINEC	0	0	1	3	1	3	25,00	4	1
GORDON SETER	2	0	0	1	2	1	66,67	3	1
TERIER PARSON RUSSELL	1	1	0	1	1	2	33,33	3	1
ŠPRINGER ŠPANJEL	0	0	0	1	0	1	0	1	1

Graf 17: Pregled iskanj po pasmah lovskih psov

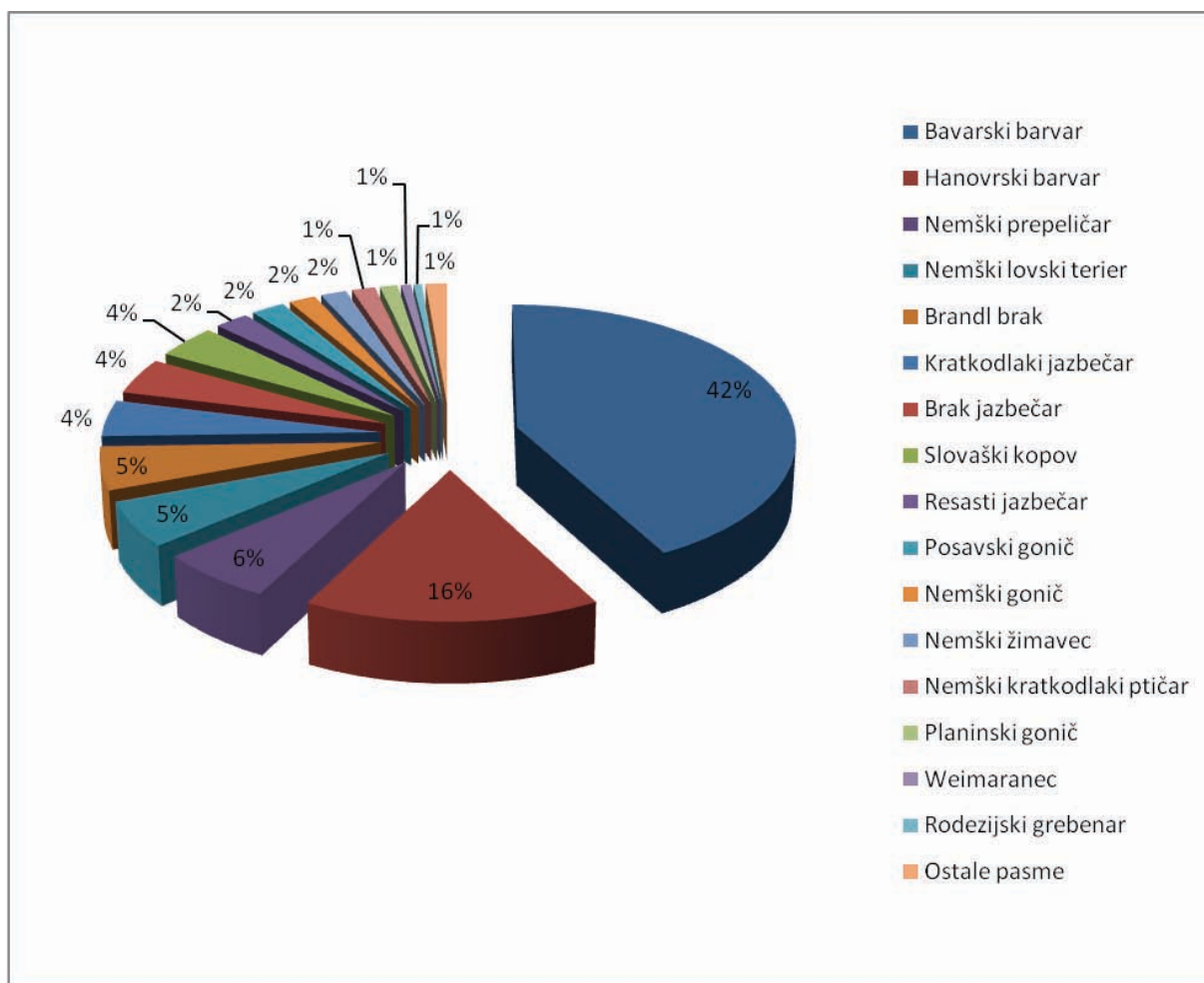

Tabela 6: Pregled iskanj po pasemskih skupinah

Pasemska skupina	Št. iskanj
Krvosledci	1871
Goniči	640
Jamarji	393
Šarivci	207
Ptičarji	125
Prinašalci	6

Graf 18: Pregled iskanj po pasemskih skupinah lovskih psov

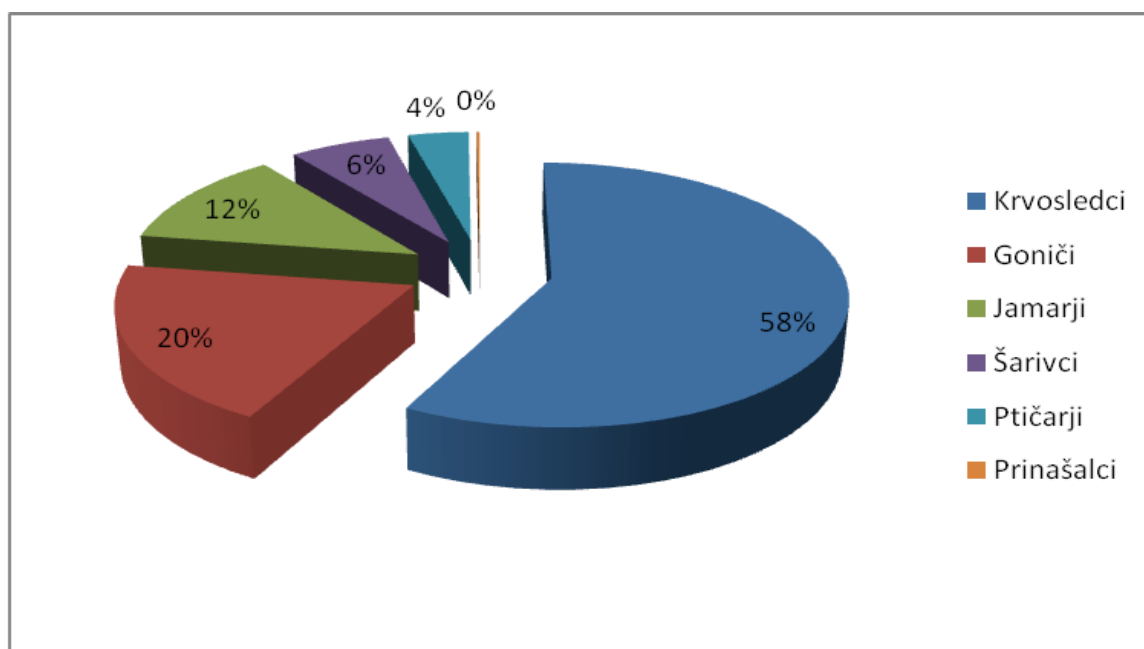

Tabela 7: Vrednost mesa najdene divjadi v evrih

DIVJAD	ŠTEVILO ŽIVALI	POVPREČNA TEŽA V KG	POVPREČNA ODKUPNA CENA ZA KG	VREDNOST V EUR
DIVJI PRAŠIČ	425	39	1.475 EUR	24448
SRNJAK	361	16,7	3.175 EUR	19141
SRNA	174	15,2	3.175 EUR	8397
SRNIN MLADIČ	160	9,2	3.175 EUR	4674
GAMS	46	16,5	3.50 EUR	2657
MUFLON	21	17,4	1.425 EUR	521
JELEN	54	109	2.30 EUR	13538
KOŠUTA	48	69,8	2.30 EUR	7706
TELE	40	41,4	2.60 EUR	4306
MEDVED	9	78,4	11 EUR	7762
SKUPAJ	1338			93150

Upoštevan je cenik organizacije za odkup divjačinskega mesa, Nimrod, d.o.o, Škofja Loka. Povprečna odkupna cena mesa je izračunana kot povprečje posameznih kategorij divjačine. V ceno niso vštete tudi vrednosti trofej ocenjenih po CIC točkah.

Ne samo, da veljavni lovski zakon zahteva, da moramo vsak strel na veliko parkljasto divjad obvezno preiskati s predpisano preizkušanim psom krvosledcem in da nam to narekuje tudi *Etični kodeks slovenskih lovcev*, imajo uspešna iskanja tudi velik finančni učinek. 3.242 iskanj je prispevalo v blagajne lovskih družin tudi okrog **93.150.00 EUR** za od-prodano divjačinsko meso.

Tabela 8: Število iskanj po posameznih lovskoupravljaljskih območjih (OZUL) v letu 2012

OZUL	ŠTEVILO ISKANJ
Gorenjski OZUL	329
Kamniško – Savinski OZUL	201
Kočevsko – Belokranjski OZUL	266
Notranjski OZUL	262
Novomeški OZUL	124
Pohorski OZUL	401
Pomurski OZUL	145
Posavski OZUL	118
Primorski OZUL	261
Ptujsko – Ormoški OZUL	47
Savinsko – Kozjanski OZUL	269
Slovensko goriški OZUL	20
Triglavski OZUL	129
Zahodno visoko kraški OZUL	454
Zasavski OZUL	216

Tabela 9: Delež iskanj po posamezni vrsti divjadi glede na odstrel

Divjad	Odstrel	Št. iskanj	Delež iskanj glede na odstrel
Srnjak	11164	829	7,43
Srna	8388	339	4,04
Srnji mladič	12353	466	3,77
Jelen	896	125	13,95
Košuta	885	80	9,04
Tele	1245	101	8,11
Gams	1912	129	6,75
Muflon	530	47	8,87
Divji prašič	11419	1105	9,68

Iz tabele je razvidno, da se je glede na lanski odstrel največ iskalo jelenov (13,95 % celotnega odstrela), najmanj pa se je iskalo srnjih mladičev (le 3,77 % od celotnega odstrela).

ZAKLJUČEK:

Iz analize je razvidno, da se je v zadnjih 20-tih letih, odkar vodimo evidence o iskanjih obstreljene oz. ranjene divjadi, vsako leto število iskanj obstreljene divjadi povečevalo. V letu 2012 je bilo tako že skupaj evidentirano **3.242** iskanj. V primerjavi z letom 1992 se je število povečalo za več kot 8-krat. Dejstvo pa je tudi, da se z večjim številom iskanj po drugi strani žal zmanjšuje odstotek uspešnih iskanj. Nižji odstotek uspešnih iskanj je predvsem pokazatelj, da se povečuje število kontrolnih iskanj (kar je tudi prav), ki v zadnjih letih obsegajo kar polovico vseh iskanj obstreljene divjadi. Hkrati pa se povečuje število iskalcev obstreljene divjadi in mu posledično sledi večje število iskanj (v letu 2012 je iskalo **314** vodnikov).

V letu 2012 se je iskalo največ divjih prašičev (1.105 iskanj), glede na odstrel divjadi, pa se je največ iskalo jelenov (13,95 % vsega odstrela). Še vedno pa se očitno premalo išče pri srnjadi srn in mladičev glede na iskanja srnjakov. Iz tega lahko žal tudi sklepamo, da nam lovcem še vedno trofejna divjad pomeni veliko več, kot netrofejna, zato se posledično tudi vsi bolj potrudimo, da jo iščemo in tudi najpogosteje najdemo...

Vodniki krvosledcev za iskanja obstreljene divjadi največ uporabljajo pse, ki so že kot pasma specializirani za iskanje obstreljene parkljaste velike divjadi in velikih zveri. Tako imenovanih barvarjev - specialistov (bavarskih barvarjev in hanovskih barvarjev) se je v lanskem letu uporabljalo v skoraj 60 % vseh iskanj obstreljene divjadi v Sloveniji.

V letu 2012 so iskali ranjeno divjad v 357 lovskih družinah od 411, ki so članice LZS (predpisano se je iskalo v loviščih 86 % lovskih družin).

Po informacijah s terena ugotavljamo, da vsi pooblaščen vodniki ne vpisujejo redno in sproti iskanj v aplikacijo LIS - Lisjak oziroma pooblaščenecem vpisov (pooblaščen oseba v LD) vodstvo lovišča (LD) podatkov ne dostavlja redno. Žal zato analize ne moremo narediti bolj kakovostno in popolno, ker v aplikaciji Lisjak niso na voljo tudi nekateri drugi podatki, ki so prav tako pomembni za iskanje obstreljene divjadi, čeprav so pred leti že bili na voljo v redno oddanih *Dnevnikih vodnika krvosledca* (vremenski razmere pri iskanju; ali je bila divjad ob najdbi še živa ali že mrtva, itd.). Problem je izslediti tudi kje ugotovitev (navedbo) zadetka divjadi ob najdi, čeprav so samo tri možnosti (trup, okončina, »oplazni« strel). Nikjer se tudi ne najde podatkov o poškodbah psov pri iskanjih oz. poškodbe psov na splošno pri izvajanju drugih oblik lova. Le upati je, da se bo v naslednjih letih uresničila tudi ideja v smislu dopolnitve možnosti (opcij) vodenju evidenc v aplikaciji Lisjak – modul Kinologija, ki jo bo Komisija za lovsko kinologijo LZS vsekakor predlagala v sodelovanju s Komisijo za lovski informacijski sistem pri LZS.

Na koncu tega pregleda želimo iskalcem obstreljene divjadi v prihodnje še čim več uspešnih iskanj, ostalim lovcem pa želimo dober pogled in ravne cevi.

Za: Delovno skupino za spremljanje dela krvosledcev v KLK LZS:

Ervin Feregotto